

”Neljä viidestä vastaajasta kokee etätöön mahdollistavat digi- ja mobiilipalvelut ja laitteet tärkeiksi omassa työssään.”

ICT-HYVINVOINTITUTKIMUS

Yhteenveto

17.4.2018

Miten työpaikan ICT-ratkaisut vaikuttavat työssä viihtymiseen? Tätä kysymystä lähdimme selvittämään ensimmäisessä ICT-hyvinvointitutkimuksessa. Tutkimus osoittaa, että työntekijöiden viihtyvyyteen vaikuttavat erityisesti mahdollisuus tehdä töitä ajasta ja paikasta riippumatta, valinnanvapaus laitteiden suhteen, rajoitteiden puute sekä mahdollisuus hyödyntää työvälineitä myös vapaa-ajalla.

ICT:n rooli organisaatioiden menestykselle on kiistanalainen. Myös työhyvinvoinnin vaikutukset tuloksellisuuteen on tiedetty jo pitkään. Kuitenkin vasta hiljattain on huomattu, että näillä kahdella on yhteys. ICT:n sujuvuudella on suuri vaikutus työhyvinvointiin ja tuottavuuteen. Tästä on syntynyt käsite ICT-hyvinvointi.

ICT-hyvinvoinnista ei ole tehty juurikaan tutkimuksia tai käyty laajempaa keskustelua. Tästä syystä Telia teetti keväällä 2018 kyselytutkimuksen, jolla kartoitettiin, miten suomalaiset aiheeseen suhtautuvat ja mistä tekijöistä ICT-hyvinvointi muodostuu.

Tutkimuksen toteutti Taloustutkimus Oy, ja siihen vastasi reilu tuhat pääasiassa asiantuntija- tai johtotehtävissä työskentelevää suomalaista. Aineiston jatkoanalyysit teetettiin Kaiku Helsinki Oy:n viestintätutkijoilla.

Mistä ICT-hyvinvointi syntyy? Mitä tarkoittaa?

Tutkimus osoittaa, että ICT-hyvinvointi syntyy etenkin ajantasaisista, työntekoa tukevista ja arkea helpottavista ratkaisuista, jotka mahdollistavat täysipainoisen etätöskentelyn ja työvälineiden käytön myös vapaa-ajalla.

Vastaajien mukaan tärkeimpiä määreitä organisaatiolle, jossa ICT tukee hyvinvointia:

1. tietojärjestelmät, laitteet, yhteydet ja sovellukset tukevat työntekoa ja organisaation toimintaa parhaalla mahdollisella tavalla.
2. ajanmukaiset laitteet ja sovellukset helpottavat työntekijöiden arkea niin työssä kuin vapaa-ajallakin.
3. tietoturvajärjestelmät ja henkilöstön tietoturvakoulutukset ovat sillä tasolla, etteivät tietoturvaan liittyvät riskit estä esim. etätöskentelyä.
4. henkilöstöllä on käytettävissään laitteet ja sovellukset, jotka mahdollistavat työnteon ajasta ja paikasta riippumatta.

ICT-hyvinvointi tarkoittaa...

- Toimivia laitteita
- Ei tarvitse hermoilla
- Ihmiset saa paremmin kiinni
- Työt ei pysähdy
- Ei tarvitse käyttää aikaa tai energiaa
- Ongelmiin saa apua
- Turvallisuutta ja varmuutta
- Ei rajoiteta tekemistä
- Laitteita ei huomaa ollenkaan

”ICT-hyvinvointi on toimintaympäristö, jossa ICT palvelut ja laitteet toimivat niin hyvin, että ne ovat käyttäjilleen huomaamattomia.”

Nykytilanne ICT-hyvinvoinnin suhteen

Millainen tilanne suomalaisorganisaatioissa siten on tällä hetkellä? Tutkimuksen mukaan organisaatiot ovat selvästi jakautuneet niihin, joissa ICT-asiat on hoidettu hyvin ja niihin, joissa ICT aiheuttaa ongelmia. Noin puolet vastaajista kertoi, että omassa organisaatioissa ICT-asiat on hoidettu niin hyvin, etteivät tilapäiset ongelmat haittaa työntekoa. Vastaavasti reilu neljännes (27%) vastasi, että ICT-asiat ovat enemmän tai vähemmän jatkuva ongelma heidän organisaatiossaan.

Eniten ongelmia näyttää olevan suurissa organisaatioissa, jotka kamppailevat kannattavuuden kanssa, joissa etätyömahdollisuudet ovat vähissä ja joissa työssä viihtyminen heikkenee. Negatiiviseen kierteeseen joutuneiden organisaatioiden tilannetta pahentaa usein vielä se, että vaikka vastaajien mielestä organisaatiolla olisi selvä tarve panostaa ICT-ratkaisuihin, niin panostuksia ei todennäköisesti kuitenkaan tehdä.

Tärkeimpiä hidasteita tai esteitä parempien ICT-ratkaisujen hankinnalle ovat yhteensopivuusongelmat (40%), taloudelliset syyt (40%), ajan puute (36%) ja totutut toimintatavat (34%). Osaamiseen, tietoturvaan ja saatavuuteen liittyvät syyt mainitaan harvemmin.

Ajanhukka ja stressi

ICT-hyvinvointia nakertavaa ajanhukkaa ja stressiä koetaan yleisimmin laitteisiin (77%) sekä sovelluksiin (68%) liittyen. Myös oman ICT-osaamisen rajallisuuden (59%) ja tukipalveluihin liittyvien ongelmien (55%) kerrotaan aiheuttavan turhaa ajanhukkaa ja/tai stressiä ainakin silloin tällöin. Vastaavasti vain 15% kertoo ajanhukkaa ja/tai stressiä aiheutuvan laitteiden vapaa-ajan käyttöön liittyvistä rajoituksista.

Vähiten turhaa ajanhukkaa ja/tai stressiä ICT:stä koetaan sellaisissa pk-sektorin yrityksissä, joissa etätyö on laajalti käytössä, työssä viihtyminen kunnossa ja yrityksen liikevaihto kasvussa.

Etätyö

Yksi keskeisistä ICT-hyvinvointia luovista tekijöistä on sujuvan etätyön mahdollistaminen. Lähes neljä viidestä vastaajasta kokee etätyön mahdollistavat digi- ja mobiilipalvelut sekä laitteet tärkeiksi omassa työssään. Näistä kuitenkin joka kymmenennellä ei ole mahdollisuutta etätöihin, koska organisaation ICT-ratkaisut on toteutettu olettaen, että henkilöstö työskentelee paikan päällä omassa toimipisteessään.

Organisaatioissa, joissa ei juurikaan tehdä etätöitä, on muita useammin käytössä myös erilaisia rajoitteita laitteiden käyttöön liittyen (esim. yksityispuhelimet tai somen käyttö). Laitteiden käytön rajoittaminen on myös tyypillisempää julkisella sektorilla kuin yksityisyrittäjissä. Julkisen sektorin vastaajien organisaatioissa työvälineiden käyttö vapaa-ajan sovelluksiin ja palveluihin on täysin sallittua vain noin viidenneksessä (22%) organisaatioista, kun muista organisaatioista yli puolet hyväksyy sen.

E erityisen tärkeinä etätyön mahdollistavia ratkaisuja pitävät alle 46-vuotiaat, toimitusjohtajat ja asiantuntijat, ICT-alalla ja/tai tietohallinnossa työskentelevät ja ylipäättään kasvuvireisten organisaatioiden edustajat.

”ICT hyvinvointi: Työn joustavuutta, ketteryyttä ja sujuvuutta ilman, että on sidottu paikkaan tai aikaan.”

Työvälineiden valintamahdollisuudet

Laitteiden hankinnassa yleisin käytäntö näyttää olevan se, että työtehtävään on ennalta määritellyt laitteet tai laitevaihtoehdot. Samalla on kuitenkin huomattava, että niissä organisaatioissa, joissa henkilöstö viihtyy parhaiten ja organisaation tulevaisuus nähdään myönteisenä, työntekijät saavat tyypillisesti valita itse laitteensa laajasta valikoimasta.

Työntekijöiden omiin lisälaitteisiin ja -varusteisiin liittyviin toiveisiin suhtaudutaan yleisesti melko joustavasti. Vastaajien ja organisaatioiden välille syntyy kuitenkin eroja, kun tarkastellaan asiaa esim. etätöyön kautta. Mitä pidemmälle etätöyön mahdollistaminen organisaatiossa on viety, sitä enemmän työntekijät voivat itse päättää laitehankinnoista.

Valinnanvapaus työssä käytettävien laitteiden suhteen ja mahdollisuus käyttää näitä laitteita myös vapaa-ajalla ovat tärkeitä työpaikan valintakriteerejä yli 60 prosentille vastaajista.

Tulevaisuuden näkymät

Yleisvire tulevaisuuden suhteen on positiivinen. Suurin osa vastaajista (61%) näkee oman työviihtyvyytensä kehittyvän myönteisesti lähivuosina. Heikentymistä odottaa vain joka kymmenes (8%). Samoin organisaatioiden liikevaihdon ja työpaikkojen määrän positiiviseen kehittymiseen uskotaan laajalti.

Miten työviihtyvyys kehittyy tulevaisuudessa?

- *Mobiilius lisääntyy*
- *Hyvinvointiin investoidaan*
- *Pilvi tekee etätöyön ja mobiilikäytön helpommaksi*
- *Asenteet etätöyötä kohtaan paranevat*
- *Oravanpyörän tahti kiihtyy*
- *Tukea saa helpommin*
- *Työaikaa vapautuu luovempaan työhön*
- *Tieto löytyy helpommin*

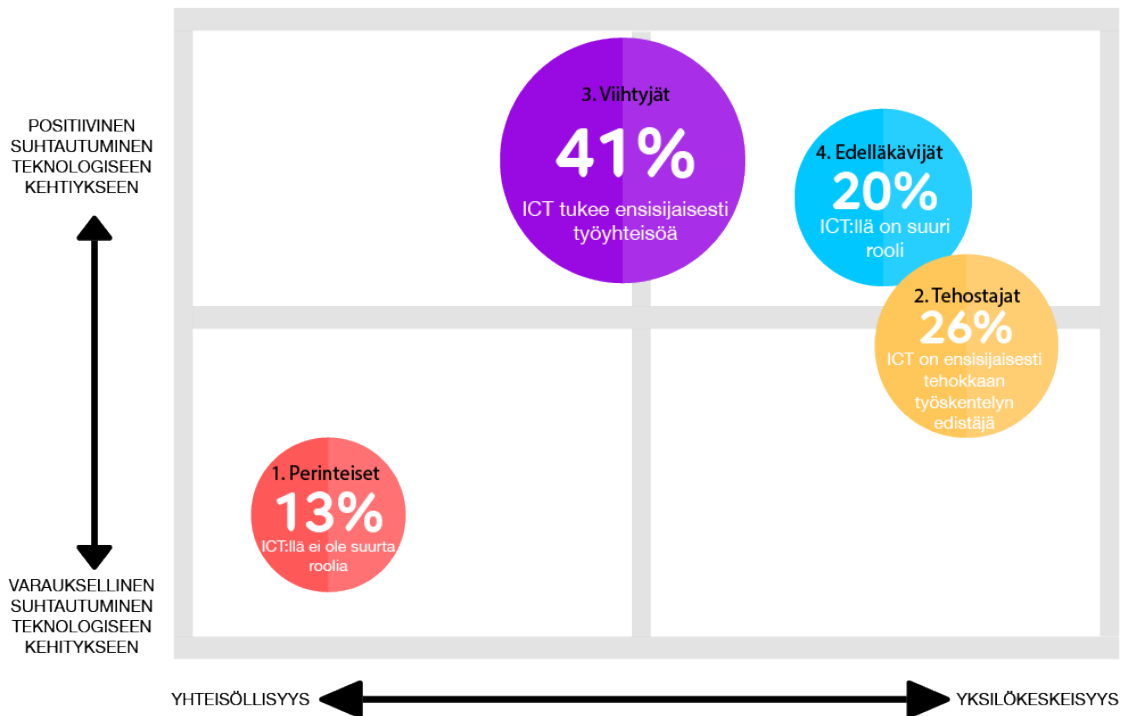
Neljä erilaista tapaa suhtautua ICT-hyvinvointiin

ICT-hyvinvointiin suhtaudutaan positiivisesti. Lähes 90% vastaajista uskoo, että ICT-ratkaisuilla ja -palveluilla on merkitystä työn tehokkuudelle tai viihtyvyydelle. ICT:n merkityksen hyvinvoinnille tunnistavat etenkin sellaiset vastaajat, joilla on hyvät etätöymahdollisuudet. Suhtautuminen ICT-hyvinvointiin on myös ikäpolvikysymys. Vedenjakajana on noin 50-vuoden ikä. Tätä nuoremmat kokevat ICT:n tukevan organisaation hyvinvointia selvästi enemmän kuin vanhemmat.

Vastaajat jakautuvat selvästi neljään ryhmään: perinteisiin, viihtyjiin, tehostajiin ja edelläkävijöihin.

- 1. Perinteiset.** Ryhmää yhdistää näkemys siitä, että ICT:llä ei ole suurta roolia organisaation toiminnalle. Ryhmä suhtautuu hyvin varauksellisesti käsitteeseen ICT-hyvinvointi. Heille ICT-asiat aiheuttavat enemmän ajanhukkaa ja stressiä kuin muille; olipa sitten kyse laitteiden toimivuudesta, tukipalveluista tai esim. oman osaamisen rajallisuudesta. He myös kertovat muita useammin, että ICT-asioiden hoito omassa organisaatiossa on heikolla tolalla ja ICT:n hyödyntämismahdollisuuksia on rajoitettu. Erityistä toivetta tilanteen paranemiseksi ei kuitenkaan ole, sillä ICT:llä ei nähdä olevan suurta merkitystä organisaation menestymisen tai työntekijän hyvinvoinnin kannalta. Oman työviihtyvyyden kehittymiseen ja organisaation tulevaisuuteen suhtaudutaan pessimistisesti.

ICT-hyvinvoinnin segmentit

- 2. Tehostajat**, jotka näkevät, että ICT:n on ensisijaisesti tehokkaan työskentelyn edistäjä. Ryhmä suhtautuu käytännönläheisesti käsitteeseen ICT-hyvinvointi: tiettyyn tehtävään tietyt työkalut. Heidän mielestään ICT-asiat on hoidettava niin hyvin, että työtehtävät on mahdollista hoitaa tehokkaasti – ajasta ja paikasta riippumatta. Työvälineillä ei kuitenkaan nähdä olevan erityistä henkilökohtaista lisäarvoa: esimerkiksi laitteiden valinnanvapaus on tämän ryhmän edustajille keskimääräistä vähemmän tärkeää työpaikan valintakriteerinä. Oman organisaation kasvunäkymiin suhtaudutaan hieman keskimääräistä pessimistisemmin.
- 3. Viihtyjät**. Ryhmää leimaa näkemys siitä, että ICT on ensisijaisesti työyhteisön tukija. Ryhmän vastauksissa korostuu ICT-asioiden ja työssä viihtymisen yhteys. Kun ICT-asiat on hoidettu riittävän hyvin ja laitteiden käyttöä sekä valinnanvapautta rajoitetaan mahdollisimman vähän, on työyhteisössä parempi ilmapiiri ja henkilöstö saavuttaa organisaation tavoitteet varmemmin. Lisäksi laitteiden valinnanvapauden ja valmistajasta riippumattomien ratkaisujen uskotaan helpottavan rekrytointeja. ICT ei sellaisenaan kuitenkaan ole erityisen tärkeä, vaan vain yksi asia muiden joukossa.
- 4. Edelläkävijät**, jotka uskovat, että ICT:llä suuri rooli organisaatiossa. Ryhmän edustajat näkevät ICT-hyvinvoinnin merkityksen kaikkein positiivisimmin ja monipuolisimmin. Ryhmän jäsenet uskovat, että ajantasaiset ja laadukkaat ICT-ratkaisut, etätyömahdollisuudet, laitteiden valinnanvapaus ja laajat käyttömahdollisuudet tukevat organisaation menestystä mm. helpottamalla rekrytointeja, tukemalla työntekijöiden hyvinvointia sekä mahdollistamalla töiden tekemisen ajasta ja paikasta riippumatta.

Lisätiedot:

Tutkimuksen toimeksianto ja ICT-hyvinvointiteema
Suvi Pihkanen, marketing communications manager, Telia Company
040 770 7007, suvi.pihkanen@datainfo.fi

Aineiston keruu ja tutkimuksen perustulokset
Kari Roose, tutkimusjohtaja, Taloustutkimus Oy
010 7585 361, kari.roose@taloustutkimus.fi

Jatkoanalyysit & yhteenveto
Mari Kiuru, strateginen konsultti, Kaiku Helsinki Oy
040 5047 937, mari.kiuru@kaikuhelsinki.fi